

Rantasalmen kunta

Rahoituksen ja sijoitustoiminnan periaatteet

Hyväksytty kunnanhallituksessa 31.3.2025 § xx

Hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.4.2025 § xx

Voimaantulo 1.6.2025

Sisällys

1. Yleistä.....	2
2. Rahoitus.....	3
2.1. Rahoituksen yleiset periaatteet ja tavoitteet.....	3
2.2. Päätöksenteko.....	3
2.3. Ottolainaus.....	4
2.3.1 Leasingrahoitus.....	5
2.3.2. Elinkaarimalli.....	5
2.3.3. Ottolainauksen ja leasingrahoituksen korkoriskin hallinta.....	5
2.4. Antolainaus.....	6
2.5. Takaukset.....	7
2.5.1. Takaukset konserniyhteisöille.....	7
2.5.2. Takaukset muille yhteisöille.....	7
2.6. Vakuudet.....	8
3. Sijoitustoiminta.....	8
3.1. Yleisiä sijoitusperiaatteet ja tavoitteet.....	9
3.2. Kassavarat.....	9
3.3. Kassavarojen sijoittamisen perusteet.....	10
3.4. Kiinteä omaisuus.....	11

1.Yleistä

Rahoitustoimintaa ohjaavat valtuuston hyväksymät periaatteet ja talousarvio. Hallintosäännön 68 § määrittelee käytännössä kunnan rahatoimen hoitamisen ja sitä täydentävät hallintosäännön pykälät kunnanhallituksen, kunnanjohtajan ja hallintojohtajan toimivallasta.

Sijoitustoimintaa ohjaavat valtuuston hyväksymät periaatteet. Rahoituksen toteutumisesta ja sijoituksista raportoidaan johdolle ja päätöksentekijöille tilinpäätöksessä ja tarvittaessa myös vuoden aikana.

Konsernilla tarkoitetaan sitä kuntalain määrittämää kokonaisuutta, jonka kunta ja sen tytäryhteisöt muodostavat. Konserniin kuuluvat yhteisöt voivat hankkia rahoitusta ja tehdä sijoituksia itsenäisesti, ottaen kuitenkin huomioon konserniyhtiöiden informointivelvoitteen. Rahoitus- ja sijoitustoimintaa hoidetaan käytännössä kunnan talouspalveluissa. Muut kunnan yksiköt ja mahdolliset liikelaitokset eivät saa itsenäisesti hankkia rahoitusta markkinoilta, eivätkä ne saa sijoittaa varoja markkinoille.

2. Rahoitus

2.1. Rahoituksen yleiset periaatteet ja tavoitteet

Rahoituksella tarkoitetaan kunnan oman toiminnan rahoittamista vieraan pääoman instrumenteilla sekä osallistumista tytäryhteisöjen rahoitukseen tekemällä sijoituksia oman pääoman eriin (esimerkiksi osakepääoma, sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto) sekä myöntämällä tarvittaessa takauksia. Osakkuus- tai muiden yhteisöjen (in-house) rahoitukseen osallistutaan vain, mikäli se palvelee kunnan lakisääteisen palvelutoiminnan järjestämistä. Rahoitustoiminta tukee kunnan toimintaa valtuuston asettamien strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisessa. Avustusten myöntäminen ei kuulu rahoitustoiminnan piiriin.

Rahoituksen kokonaisuus koostuu:

- kunnan ulkoisen rahoituksen hankinnasta
- kunnan likviditeetin hallinnasta
- kunnan vastapuoli- ja rahoitusriskien hallinnasta

Keskeisimmät rahoitustoiminnan tavoitteet ovat:

- palvelutoiminnan ja investointien edellyttämän rahoituksen varmistaminen
- rahoituksen hankinta pitkäjänteisesti ja hajautetusti ottaen huomioon kunnan toiminnan luonne ja investointien tyypillinen käyttöikä
- rahoituskustannusten minimointi ja vaihtelun tasaaminen pitkällä aikavälillä
- rahoitusriskien (markkina-, likviditeetti-, vastapuoli-, korkoriski) hallinta
- riittävän maksuvalmiuden ylläpito myös ennakoimattomien tilanteiden varalta
- kilpailutuksen riippumattomuus ja tasapuolisuus eri palveluntarjoajiin nähden
- aktiivinen ja johdonmukainen vuoropuhelu palveluntarjoajien kanssa

Vaikka hankintalaki ei koske rahoitusta, kunta kilpailuttaa kaikki merkittävät rahoitustarpeensa markkinoilla tai varmistuu päätösten markkinaehtoisuudesta muutoin. Johdannaissopimuksia voidaan solmia myös ilman kilpailutusta, sillä niissä ajoituksen hyödyntäminen, vanhojen sopimusten muokkaaminen ja vertailukelpoisten tarjousten puute eivät aina puolla kilpailutusta.

2.2. Päätöksenteko

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää rahoitustoiminnan perusteista. Hallintosäännön 68 § mukaan kunnanvaltuusto päättää pitkäaikaisen ottolainauksen ja pitkäaikaisen antolainauksen enimmäismääristä (muutoksista) talousarviossa. Kunnanhallitus päättää lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen valtuuston hyväksymiä periaatteita. Kunnanhallitus voi hallintosäännössä mainitulla tavalla siirtää lainan ottamiseen ja antamiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle. Tällöin se valtuuttaa viranhaltijan nostamaan talousarviolainan valtuuston päättämän enimmäissumman rajoissa sekä muut nostoon liittyvät seikat.

Vanhojen lainojen uudelleen kilpailuttamisesta ja uudelleen järjestelyistä päättää hallintojohtaja.

Myös leasingrahoitus perustuu valtuuston hyväksymään talousarvioon yksittäisten kiinteistöleasinghankkeiden sekä niihin liittyvien irtaimistohankintojen osalta. Muilta osin irtaimiston leasingrahoitus tehdään limiittimuotoisina kilpailutettuina kokonaisuuksina, joista päättää kunnanhallitus.

Kunnan investointien rahoittamiseksi tehtävistä leasingsopimuksista hallintosäännön 29 § mukaan kunnanjohtaja tekee taloussuunnitelman puitteissa leasing-sopimukset 50.000 euroon saakka, ellei ne hallintosäännön mukaan kuulu muulle viranomaiselle tai viranhaltijalle. Yli 50 000 euron leasing-sopimuksista tekee päätöksen ja sopimuksista ja niiden ehdoista sopii kunnanhallitus tai kunnanhallituksen valtuuttama viranhaltija.

Hallintosäännön mukaisesti (23§) lyhytaikaisten maksuvalmiusluottojen (tilapäisluotto) enimmäismäärästä päättää kunnanhallitus ja luoton ottamisesta päättää hallintojohtaja en. enimmäismäärään saakka. Rahatoimen käytännön hoitamisesta vastaa hallintojohtaja. Rahatoimen tehtäviä ovat maksuvalmiuden ylläpitäminen, maksuliikenteen hoito, lainarahoitus ja rahavarojen sijoittaminen.

Takausten myöntämisestä päättää aina kunnanvaltuusto kuntalain 14 § mukaan. Päätettyjen takausten muutokset, jotka eivät lisää kunnan vastuuta, toteutetaan hallintojohtajan toimivallalla.

2.3. Ottolainaus

Kunnan ottolainausta toteutetaan vain euromääräisenä. Lainaa voidaan nostaa kaikilla rahamarkkinoiden yleisesti käyttämällä tuotteilla. Tyypillisesti lyhytaikaista alle 12 kuukauden mittaista rahoitusta hankitaan kuntatodistusohjelmalla, velkakirjoilla ja rahalaitosten luottolimiiteillä.

Vastaavasti pitkäaikaisen rahoituksen perusinstrumentteja ovat kahdenväliset velkakirjalainat, joukkovelkakirjalainat ja leasing-rahoitus.

Ympäristöystävällisiin investointeihin tarkoitettua vihreää rahoitusta pyritään käyttämään tilanteissa, joissa kunnan investoinnit sen käytön mahdollistavat ja rahoituksen saatavuus ja ehdot ovat kilpailukykyisiä. Vihreää rahoitusta voi hakea investointihankkeeseen, jossa syntyy selkeitä ja mitattavia ympäristölle hyödyllisiä vaikutuksia ja vihreä rahoitus on osoitus kunnan panostuksista ympäristön hyvinvointiin. Yhteiskunnallista hyötyä tuottavia kohteita (asuminen, hyvinvointi, koulutus) pyritään rahoittamaan yhteiskunnallisella rahoituksella, mikäli rahoitus on kilpailukykyistä.

Kunta turvaa rahoituksen saatavuutta ylläpitämällä markkinoilla kunnan hyvää nimeä, vastaamalla velvoitteistaan ja käyttämällä rinnakkain erilaisia rahoitusmuotoja ja rahan lähteitä. Kahdenkeskisissä velkasopimuksissa sallittuja vastapuolia ovat kaikki finanssimarkkinoilla toimivat virallisen toimiluvan omaavat yhteisöt.

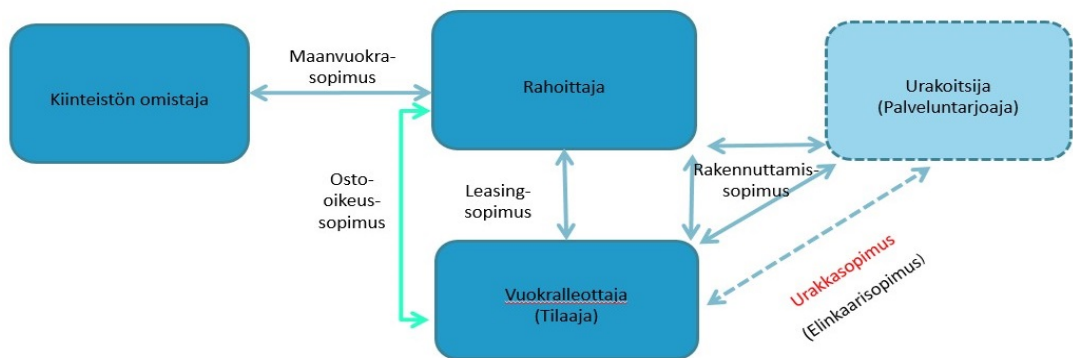
Kunnan investoinnit ovat käyttöikänsä tyypillisesti pitkiä ja siten myös pitkät lainaajat voivat olla perusteltuja kunnan yleisimmin käytetyn 10 vuoden laina-ajan rinnalla. Lainojen takaisinmaksuissa voidaan käyttää tasa-, annuiteetti- tai kertalyhenteisiä ohjelmia. Jälleenrahoitusriskiä hallitaan välttämällä erääntyvien lainojen liiallista

keskittymistä ajallisesti. Kunta panttaa omaisuuttaan ottamiensa lainojen vakuudeksi vain poikkeustapauksissa.

2.3.1 Leasingrahoitus

Leasinghankinnat (pitkäaikainen vuokraus) toteutetaan talousarviossa varattujen määrärahojen puitteissa. Leasingrahoitus on pitkäaikaista, määräaikaista rahoitusta, jossa rahoittaja omistaa kohteen, mutta vuokralle ottajalla on käyttöoikeus kohteeseen sopimuksen mukaisesti. Rahoitusta on mahdollista käyttää sekä irtaimen että kiinteään omaisuuteen. Rahoitukseen liittyy jäännösarvo, joka voi suurissa kohteissa olla merkittävä ja jonka jälleenrahoittaminen tulee huomioida. Takaisinmaksun ja lunastuksen keskittyminen useissa samanaikaisissa kohteissa voi kasvattaa kunnan riskejä. Laina-ajoissa tulee huomioida kohteiden vastaavat poistoajat. Leasingrahoituksesta muodostuu leasingvastuu, joka jakaantuu lainaehtojen mukaisesti lainaajalle. Leasingvastuiden määrät vaikuttavat kunnan tunnuslukuihin (mm. kriisikuntakriteerit).

Esimerkki kiinteistöleasingin sopimusrakenteesta. Siitä ilmenee asiaan liittyvä sopimuskokonaisuus tilanteessa, johon liittyy myös elinkaarimalli.

Kuva 1 Kiinteistöleasing -sopimusrakenne

2.3.2 Elinkaarimalli

Elinkaarimalli on sopimuskokonaisuus, jolla rakennuksen suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito hankitaan yhtenä kokonaisuutena. Sopimuskokonaisuus muodostuu useista sopimuksista (ks. leasingrahoitus) joihin kuuluu myös palvelusopimus (elinkaarisopimus), joka määrittelee palveluntuottajan (urakoitsijan) vastuut ja velvoitteet kun rakennus on valmis ja otettu käyttöön. Palvelusopimukseen sisältyviä palveluita ovat ainakin kiinteistön ylläpito ja hoito, korjaukset, siivous. Takuu-aika käytännössä laajenee palvelusopimuksen ajaksi. Elinkaarimalli soveltuu kohteisiin, joiden rahoitustarve on yli 20 vuotta.

Elinkaarihankkeissa rahoitusmuodoksi valitaan joko laina- tai leasingrahoitus. Rahoitusmuodon ja elinkaarimallin valinta perustellaan hankkeesta päätettäessä.

2.3.3 Ottolainauksen ja leasingrahoituksen korkoriskin hallinta

Kunta pyrkii rajaamaan rahalaitoksilta otetun rahoituksen korkoriskiä joko kiinteällä korolla tai pienentämällä vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvää korkoriskiä. Tällä tavoitellaan korkomenojen parempaa ennustettavuutta ja markkinakorkojen heiluntaa

alhaisempaa vaihtelua korkomenoissa. Tätä voidaan toteuttaa sekä solmimalla kiinteäkorkoisia velkakirjoja että solmimalla tavoitetta toteuttavia korkojohdannaissopimuksia. Tyypillisiä johdannaissopimuksia ovat erilaiset koronvaihtosopimukset, korko-optiot tai näiden eri versioista ja yhdistelmistä muokatut rakenteet, joita suojaustarkoituksessa voidaan tehdä. Kunnan vastapuolena johdannaissopimuksissa voivat olla kaikki EU-alueella toimivat virallisen toimiluvan omaavat rahoituslaitokset.

Korkojohdannaisten toteuttaminen kuuluu rahatoimen käytännön hoitamiseen, josta vastaa hallintojohtaja. Korot päivittyvät reaaliaikaisesti ja korkomarkkinoilla tapahtuviin käännteisiin vastaaminen voi edellyttää nopeita toimenpiteitä. Hallintosäännön hallintojohtajan toimivalta mahdollistaakin vanhojen lainojen uudelleen järjestelyt (mm. korkoperusteen muuttamisen).

Korkoriski voidaan jakaa korkovirtariskiin, joka liittyy erityisesti vaihtuvakorkoisiin lainoihin, joissa korko muuttuu säännöllisin väliajoin sekä hintariskiin, joka liittyy kiinteäkorkoisiin lainoihin tai koronvaihtosopimukseen ja niiden laskennalliseen hinnan muutokseen korkotason muuttuessa. Korkovirtariskin hallintaa toteutetaan koko lainasalkku (taselainat ja rahoitusleasingvastuut) huomioiden.

Korkovirtariskin hallinnassa käytetään mittarina suojausastetta. Suojausasteella tarkoitetaan sitä osaa lainoista, joka on suojattu koko lainakannasta kiinteällä korolla (johdannaisilla tai suoraan kiinteän koron sopimus). Asettamalla suojausasteelle rajat, voidaan vaikuttaa siihen, missä määrin markkinakorkojen muutokset aiheuttavat muutoksia tuleviin korkokuluihin. Kunta tavoittelee n. 2/3 osan suojausastetta ja tulevaisuudessa laskevaa suojauskäyrää. Tällöin markkinakorkojen muutokset vaikuttavat korkomenoihin keskimäärin korkeintaan 30 %:n painolla. Tavoitteita tarkastellaan vähintään vuosittain talousarviolainaa nostettaessa kulloisenkin markkina- ja riskitilanteen mukaan. Markkinakorkojen ollessa negatiivisia ja korkotason lähellä nollaa, voi suojausaste olla suurempikin (painotus kiinteissä koroissa).

Lainamäärä tulee todennäköisesti säilymään vähintään nykyisellä tasolla vielä vuosikymmentenkin päästä, jo olemassa olevien lainojen eräännyttyä. Vaikka käytännössä kaikki eräännyvät lainat tullaan jälleen rahoittamaan, on suojausta toteuttavien sopimusten kohde yksikertaisin kiinnittää vain yksittäisen lainan suojaamistarkoitukseen. Näin ollen esim. koko lainasalkun kattavia sopimuksia tai sopimuksia, joiden maturiteetit voivat olla lainasalkun keskimääräistä maturiteettia pidempiä voi käyttää vain poikkeustapauksissa. Kunta välttää monimutkaisia ja ehdollisia suojausrakenteita.

Leasingrahoituksen korko voidaan kilpailuttaa erikseen esimerkiksi rakennusajalle ja vuokra-ajalle. Korkoriskiä hallitaan vastaavalla tavalla kuin lainoissa.

Lyhytaikaisen rahoituksen osalta kunta voi hyödyntää konsernitiliä osana kuntakonsernin maksuvalmiuden hallintaa. Konsernitilin kautta tapahtuva lyhytaikainen rahoitus ei saa ylittää kunnanhallituksen asettamia limiittejä.

2.4. Antolainaus

Kunta ei myönnä antolainoja muille kuin omille konserni- ja osakkuusyhteisöilleen. Antolainauksen ehdoissa on huomioitava Kuntalain ja EU:n valtiontukea koskevan säännösten vaikutukset esimerkiksi koron määräytymiseen ja vakuuden asettamiseen.

Mikäli tytäryhteisöissä on vähemmistöomistajia, kunta voi osallistua rahoitusriskin jakamiseen enintään omistusosuutensa suhteessa.

Pääsääntöisesti kunnan lähiyhteisöt vastaavat itse rahoitus- ja pääomahuollostaan. Ensisijaisia keinoja tämän toteuttamiseksi ovat riittävän kannattavuuden ylläpitäminen, toimiva riskienhallinta ja investointien järkevä mitoittaminen. Omille konserni- ja osakkuusyhteisöille voidaan myöntää myös oman pääoman ehtoista rahoitusta. Mahdollisia rahoitusinstrumentteja ovat kaikki kulloisenkin lainsäädännön mahdollistamat välineet, esimerkiksi osakepääoman ja peruspääoman merkintä tai lisäys, sijoitukset vapaan oman pääoman rahastoon ja pääomalainat.

Kunta voi myöntää konsernitilin kautta lyhytaikaista rahoitusta konserniyhteisöille ilman erillistä vakuutta hallintosäännön ja kunnanhallituksen vuosittain päättämien limiittiehtojen mukaisesti.

Kunnanhallitus päättää vuosittain konsernitilin korko- ja käyttöehdoista sekä mahdollisista limiittien muutoksista.

Mikäli konserniyhtiö käyttää limiittiä yli 12 kuukauden ajan, tulee sen neuvotella pitkäaikainen rahoitusmarkkinaehtoisesti.

2.5. Takaukset

2.5.1. Takaukset konserni- ja osakkuusyhteisöille

Kunta voi myöntää erimuotoisia takauksia omien konserni- ja osakkuusyhteisöiden puolesta silloin, kun se kokonaisedun ja omistajastrategian nimissä on perusteltua. Tyypillisiä takaustarpeita ovat lainan takaisinmaksun tai maksuvalmiuden turvaamiseksi vakuudeksi annettavat takaukset ja erilaiset muiden vastuiden, kuten ympäristö- ja sopimusvastuiden vakuudeksi annetut takaukset.

Kunnan takauksen myöntämisestä, takausprovisiosta ja vastavakuudesta päättää kunnanvaltuusto. Takauspäätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Mikäli taattavalla konserni- tai osakkuusyhteisöllä on vähemmistöomistajia, tulee näiden kattaa omistusosuuttaan vastaava osuus riskistä kunnalle omavelkaisella vastatakauksella tai muulla hyväksyttävällä vakuudella, ellei sen katsota olevan vähämerkityksinen.

Jos jokin em. kohdassa esitetyistä edellytyksistä ei täyty, se ei tarkoita, että takaus katsottaisiin automaattisesti valtiontueksi. Mikäli tarvitaan / annetaan 100 % takaus, takauspäätöksessä on oltava riittävät perustelut sille, miksi kunnan täysmääräinen takaus on mahdollinen. Päätöksessä täytyy kertoa, miten tehtävä kuuluu kunnan toimialaan ja osoittaa, ettei toiminta vääristä kilpailua tai että palvelu on välttämätön kuntalaisille, jos yksityistä toimintaa alueella ei ole.

2.5.2. Takaukset muille yhteisöille

Muiden kuin konserni- tai osakkuusyhteisöjen puolesta takauksia voidaan myöntää vain poikkeustapauksissa ja vahvoilla perusteilla. Tämä on tärkeää siksi, ettei kunta kohtuuttomasti rajoita markkinoiden tasapuolista kohtelua ja vääristä kilpailun toimivuutta avoimilla markkinoilla. Huomattava on myös yhdenvertaisuusperiaate tulevilla tilanteilla, jos takauksia myönnetään.

Takauksen myöntämistä harkittaessa tulee huomioida kuntalain 129 §:n mukaiset rajoitukset ja niiden sallitut poikkeukset. Lisäksi erityisesti konsernin ulkopuolisille yhteisöille takauksen myöntämistä harkittaessa tulee huomioida seuraavia asioita:

- onko takauksen myöntäminen välttämätöntä esimerkiksi uuden palvelutuotannon syntymiseksi, eikä myöntäminen vaaranna markkinoiden toimivuutta tai vääristä kilpailua
- tukeeko takauksen myöntäminen palvelurakennetta tavalla, jossa kunta välttyy esimerkiksi omilta mittavilta investoinneilta ts. takaus myönnetään vain investointia varten
- taattavan yhteisön tulee pantata kunnalle takauksen vakuudeksi hyväksyttävä vakuus, tyypillisesti rakennettava tai hankittava kohde
- takaus myönnetään vain rahalaitoksesta otetulle lainalle
- takausta ei voida myöntää rekisteröitymättömälle yhteisölle
- takausta ei voida myöntää pelkästään elinkeinopoliittisin perustein
- takauksen tulee olla markkinaehtoinen, jos yhteisö toimii kilpailuilla markkinoilla,

Takausta hakevalta yhteisöltä tulee saada takausesitystä varten:

- yhteisön yhtiöjärjestys tai säännöt
- kauppa- tai yhdistysrekisteriote, joka on alle 3 kk vanha (ei koske tiekuntia)
- tuorein mahdollinen tasekirja, sisältäen tuloslaskelman, taseen, toimintakertomuksen, tilintarkastuskertomuksen ja tilinpäätöksen liitetiedot
- kuluvan ja seuraavan tilikauden tulos- ja rahoituslaskelmaennusteet
- hankesuunnitelma tai -kuvaus, sisältäen investointi- ja rahoituslaskelmat perusteineen
- pöytäkirjanote yhteisön hallituksen kokouksesta, jossa on päätetty hankkeen toteutuksesta, lainan ottamisesta ja takauksen hakemisesta
- rahoittajan tarjous ja kopio taattavasta velkakirjadokumentaatiosta

2.6. Vakuudet

Saatavien turvaamiseksi ja urakkasopimusten velvoitteiden täyttämisen vakuudeksi voidaan vaatia vakuus sellaisissa tapauksissa, joissa on kysymyksessä huomattava taloudellinen riski tai vakuuden vaatimista on muutoin pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Asuin- ja liikehuoneistojen vuokranmaksun ja muiden velvoitteiden täyttämisen vakuudeksi peritään yleensä yhden - kolmen kuukauden arvonlisäverollista vuokraa vastaava vakuus. Muiden sopimusten osalta tulee vakuus vaatia silloin, kun sitä on pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Vakuutena hyväksytään rahasuoritus kunnan pankkitilille, pankin tai vakuutuslaitoksen antama omavelkainen pankkitakaus, panttikirja tai pantattu pankkitili, jossa on pankin antama kuittaamattomuustodistus. Vakuus tulee olla tosiasiallisesti luovutettuna kunnalle ennen ko. sopimusten täytäntöönpanoa. Vakuus palautetaan, kun sopimus on päättynyt tai hankinta suoritettu ja kaikki sopimuksen mukaiset velvoitteet on täytetty.

Vakuudet säilytetään turvatulla tavalla, keskitetysti päätöksen mukaisesti. Sen, jonka hallussa säilytettävät vakuudet ovat, tulee pitää niistä ajantasaista luetteloa.

3. Sijoitustoiminta

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Hallintosäännön mukaan kunnanhallitus noudattaa sijoitustoimintaa koskevissa päätöksissä valtuuston hyväksymiä periaatteita. Kunnanhallitus voi siirtää sijoittamiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle.

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kunnan toimialaan liittyvää sijoittamista ja kassavarojen sijoittamista. Lisäksi kunnalla voi olla toimeksiantona sijoitettavia lahjoitusrahavaroja.

Toimialasijoittamisella tarkoitetaan sijoituksia, joilla edistetään kunnan tehtäviin kuuluvia päämääriä, kuten palvelutuotannon järjestämistä, elinkeinorakenteen muutosta tai työllisyyden turvaamista kunnan tai seutukunnan alueella. Niitä ovat esimerkiksi suorat osakesijoitukset.

Kassavaroilla tarkoitetaan maksuliikennevaroja ja kassaylijäämää. Maksuliikennevaroja ovat rahalaitosten käyttötileillä olevat varat sekä käteisvarat. Kassaylijäämää ovat rahoitusarvopaperit ja pankkisaamiset, jotka eivät määrittelyhetkellä ole sidottu maksuliikenteen ylläpitoon. Lahjoitusvarat ovat rahoitusarvopapereita, rahaa tai pankkisaamia.

Näissä periaatteissa otetaan kantaa sijoitustoiminnan perusteisiin vain kassavarojen osalta. Toimialasijoittamisen perusteista päätetään vuosittain talousarviossa tai valtuuston erikseen tekemän sijoituspäätöksen yhteydessä. Lahjoitusvarojen sijoittamisesta päätetään erikseen.

3.1. Yleisiä sijoitusperiaatteet ja tavoitteet

Yleisinä sijoitusperiaatteina ja tavoitteina voidaan pitää kunnassa:

- Varoja voidaan sijoittaa osakkeisiin tai joukkolainoihin, rahastoihin
- Korko- ja osakesijoituksia tehdään pääsääntöisesti sijoitusrahastojen kautta.
- Suoria sijoituksia voidaan tehdä suomalaisiin ja eurooppalaisiin pörssinoteerattuihin osakkeisiin. Muutoin käytetään eri maantieteellisille alueille, toimialoille tai indekseihin sijoitettavia osakerahastoja.
- Sijoituksien kertyessä niitä on riittävässä määrin hajautettava, jotta suuret yksittäiseen sijoituskohteeseen liittyvät tappiot eivät ole todennäköisiä. Pääoman merkittävää ja pysyvää arvon laskua pyritään välttämään (pääoman säilyttäminen). Sijoitustoimintaan liittyy kuitenkin myös negatiivista vaihtelua, jolta ei voi kokonaan välttyä.

- Sijoitustoimintaan liittyviä palveluita, esim. omaisuudenhoitopalvelut, voidaan ulkoistaa. Ulkoistetun sijoitustoiminnan sopimuksessa määritellään mm. sijoitusallokaatiot, tavoitteet ja arviointi.

Sijoitustoiminnan harjoittamiseksi ei saa ottaa lainaa. Sijoittaminen suoraan johdannaisinstrumentteihin lisätuottojen saavuttamiseksi on kielletty.

3.2. Kassavarat

Kunnan sijoitustoiminta keskittyy lähinnä kassavarojen sijoittamiseen. Kassavaroilla tarkoitetaan kunnan pankkitileillä olevaa saldoa. Kunnan tulee ylläpitää riittävää kassareserviä, jotta juokseva toiminta ja investoinnit pystytään rahoittamaan.

Kassan riittävyys tulisi olla vähintään kahden viikon maksuvalmiusreserviä vastaava.

Pankkien periessä negatiivista talletuskorkoa pankkitilien saldosta, kassavaroja sijoitetaan tarvittaessa tilapäisesti likvideihin rahastoihin.

Kunnan kassavaroista voidaan myöntää lyhytaikaista tilapäisluottoa kunnan omille taseyksiköilleen niiden maksuvalmiuden turvaamiseksi ilman perittävää korkoa.

Kassavarojen sijoituskohteet ja –palvelut on kilpailutettava silloin, kun siihen käytännössä on mahdollisuus.

Sijoituskohteen toimiala tai toimintatavat eivät saa olla ristiriidassa kunnan tehtävien ja toimintaperiaatteiden kanssa. Sijoitettaessa tulee ennakolta ottaa huomioon ohessa olevien sijoitusryhmienkin sisällä eri sijoituskohteiden yksilölliset riskit.

Kassavaroja sijoitettaessa tulee myös arvioida mahdollisuutta ja järkevyyttä lyhentää nostettuja pitkäaikaisia lainoja sovittua nopeammin, tai mahdollisuutta välttää tai vähentää uuden, korvaavan talousarviolainan nostotarvetta. Kassavaroja ei tule ilman perusteltua syytä sijoittaa ryhmiin 4 ja 5, mikäli sijoitusvuoden aikana on kunnan lainakannan arvioitu kasvavan. Uutta lainaa nostettaessa tulee puolestaan arvioida mahdollisuutta ja järkevyyttä realisoida tehtyjä sijoituksia. Kunnan ei siis tule ottaa lainaa sijoitustoiminnan harjoittamista varten, vaan sijoitustoiminta voi kohdistua vain tosiasialliseen kassaylijäämään.

3.2.1. Konsernitili

Konsernitili voi olla osa kunnan kassanhallintaa, ja sen kautta voidaan hallinnoida konserniyhtiöiden lyhytaikaista rahoitustarvetta.

Konsernitilin käyttö ei saa merkittävästi heikentää kunnan omaa maksuvalmiutta, ja kunnan tulee arvioida konsernitilin kautta tapahtuvan sisäisen rahoituksen tarve.

Kunnanhallitus päättää konsernitilin kautta annettavan rahoituksen enimmäismääristä ja ehtojen muutoksista tarvittaessa.

3.3. Kassavarojen sijoittamisen perusteet

Kassavaroja voidaan sijoittaa eri kohteisiin alla esitettyjen rajojen sen salliessa. Osakesidonnaisia pörssisijoituksia saa tehdä vain, mikäli kunnan kassavarat ovat yli 1,0 miljoonaa euroa.

Uusia sijoituksia tehtäessä tulee ottaa soveltuvalla tavalla huomioon merkittävämät kunnan kassatilanteeseen vaikuttavat tekijät (mm. verotilitysten kausittaisuus,

investoinnit, muut kertaluonteiset maksuerät, lainojen lyhennykset ja nostaminen). Lisäksi on otettava huomioon mahdolliset tuolloin voimassa olevat kuntatodistuslainat.

Oikean reunan asteikko kertoo sijoitusten maksimipainon kumulatiivisesti (esimerkiksi osakesijoituksiin ja high yield-lainoihin saa sijoittaa yhteensä enintään 25 % kassavaroista).

Sijoitusryhmä		Paino min	Kumulat. paino max
Ryhmä 5:	osakesijoitukset (pörssi)	10 %	
Ryhmä 4:	high yield -lainat (luottoluokitus alle BBB)	25 %	
Ryhmä 3:	investointitason lainat (BBB tai parempi)	40 %	
Ryhmä 2:	määräaikaistalletukset yli 12 kk (ei indeksi- tai osakesidonnaiset)	70 %	
Ryhmä 1:	rahamarkkinasijoitukset (alle 12 kk), pankkitilit	20 %	100 % ja 500 te

Eri instrumentteihin ja eri riskiryhmiin sijoittavia rahastoja käytettäessä yllä mainituista rajoista voidaan poiketa ja sen sijaan tarkastella sijoituksia synteettisen riskin asteikolla 1-7 (1=matalin tuotto, matalin riski; 7=korkein tuotto, korkein riski) seuraavasti:

- Ryhmä 5: Riskitaso 5–7
- Ryhmä 4: Riskitaso 4
- Ryhmä 3: Riskitaso 3
- Ryhmä 2: Riskitaso 2
- Ryhmä 1: Riskitaso 1

Kunnanhallitus päättää ryhmiin 3–5 kuuluvien sijoitusinstrumenttien käyttöönotosta ja antaa hallintojohtajalle euromääräisen valtuutuksen tehdä niihin merkintöjä, kuitenkin enintään yllä mainittujen painorajojen mukaisesti. Hallintojohtaja voi päättää ryhmiin 1–2 kuuluvien instrumenttien käyttämisestä. Uuden instrumentin käyttöönottamisesta tulee ensimmäisellä kerralla tehdä hallintopäätös, jossa käy ilmi instrumentin välityksellä sijoitettava rahamäärä.

Merkintöjä tehtäessä tulee ryhmissä 3–5 hyödyntää ajallista hajautusta, ellei se perustellusta syystä ole tarpeetonta. Lisäksi sijoituksia tulee hajauttaa ryhmien sisällä seuraavasti:

Ryhmä 3–5: Sijoitusryhmän sijoituskohteet tulee hajauttaa ainakin viiteen eri valtioon, eikä yhdenkään osuus saa olla yli 40 %.

Pääsääntöisesti hajautusta tulee tehdä siten, että eri maanosat ovat myös edustettuina. Kehittyviin maihin voi kohdistua enintään 10 % sijoituksista.

Mikäli sijoituspäätös tehdään kokonaisuutena käsittäen eri ryhmiin kuuluvia sijoitusinstrumentteja, luokitellaan päätöksen tekevä viranomainen sen ryhmän mukaan, johon riskipitoisin sijoitusinstrumentti kohdentuu.

Hallintojohtajalla on oikeus realisoida ja hoitaa muut kunnanhallituksen päätöksiin perustuvat sijoitukset ja niihin liittyvät toimet.

Mikäli realisoinnista koituu ylimääräisiä kustannuksia (esimerkiksi määräaikaisen talletuksen purkaminen ennen määräaikaa), tekee päätöksen kuitenkin kunnanhallitus. Kunnanhallituksen tulee antaa valtuustolle selvitys kassavarojen määrän ja arvon kehityksestä ja arvio tulevista näkymistä sekä sijoitusinstrumenttien jakautumasta ja tuotosta vuosikolmannesraporttien yhteydessä

Kunta voi tarvittaessa poiketen näistä periaatteista sijoittaa ns. in-house yhtiöiden osakkeisiin ja osuuksiin, jolloin ne palvelevat kunnan omaa palvelutoimintaa ja sen järjestämistä. Kunta voi kunnanhallituksen päätöksiin perustuen tehdä kunnan omistamien osakkeiden ja osuuksien osalta päätöksiä osuuksien vaihtamisesta, myymisestä. Uusien ns. in house-osakehankintojen osalta tulee olla talousarviovaraus tai muu kunnanvaltuuston päätös.

3.4. Kiinteä omaisuus

Kunta voi sijoittaa antolainoina omiin konserni- ja osakkuusyhtiöihinsä sekä myöntää niille myös oman pääoman ehtoista rahoitusta.